

CAROL SCHMIDT ÎN AGENDA EVENIMENTELOR BIBLIOTECII MUNICIPALE „B.P. HASDEU” (2011-2021)

*Taisia FOIU, Andrei VEREBCEAN,
Secția „Memoria Chișinăului”*

Carol Schmidt – cel mai longeviv primar al Chișinăului (1877-1903) din toate timpurile, despre care unul dintre contemporani scria: „orașul nostru n-a avut niciodată un primar ca neîntrecutul Carol Schmidt” [5, p. 10], – a fost permanent pe agenda evenimentelor culturale organizate de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” în perioada anilor 2011-2021.

Este considerat unul dintre cei mai buni primari ai Chișinăului, care a contribuit în mod semnificativ la modernizarea orașului. Moștenirea lui Carol Schmidt este foarte vastă, incluzând edificii care și până în ziua de azi sunt considerate simboluri ale orașului Chișinău [2]. Rolul și importanța lui Carol Schmidt în istoria Chișinăului depășesc orice imaginație, el fiind primarul care practic a transformat Chișinăul dintr-un târg provincial într-un oraș cu aspect european.

Personalitatea lui Carol Schmidt prezintă un mare interes pentru BM „B.P. Hasdeu”. Și acest lucru nu este întâmplător. Carol Schmidt, pe lângă calitățile sale de om erudit, alături de reformele

economice, a acordat o atenție deosebită dezvoltării învățământului și culturii orașului. Una dintre primele realizări ale lui Carol Schmidt în calitate de primar a fost deschiderea Bibliotecii publice orășenești, în 1877. A fost membru al Consiliului Bibliotecilor cu săli de lectură gratuite, Biblioteca publică orășenească (actuala Bibliotecă Municipală „B.P. Hasdeu”) fiind considerată una dintre cele mai bune din Rusia țarista.

Grație autorității lui Carol Schmidt și sprijinului oferit de acesta inițiativelor fostului director Daria Harjevschi, care a ocupat această funcție timp de 40 de ani, biblioteca a devenit una dintre din cele mai valoroase instituții culturale din Chișinău.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” aduce un omagiu remarcabilului primar Carol Schmidt prin diferite activități organizate cu scopul de a comemora fostul primar al Chișinăului.

Primul eveniment de anvergură legat de comemorarea primarului Carol Schmidt a fost organizat în 2011, când s-a desfășurat conferința „Carol Schmidt – primarul orașului: 1877-1903”, consacrată aniversării a 165 de ani de la nașterea celui mai longeviv primar al Chișinăului.

Pentru această conferință, colaboratorii Secției „Memoria Chișinăului” au realizat o serie de cercetări, care au completat bibliografia despre primar cu noi referințe inedite, descoperite în dosarele din Arhiva Națională a Republicii Moldova. Au fost identificate, în premieră, 42 edificii construite în perioada când

Carol Schmidt a deținut funcția de primar, care au fost prezentate în broșura aniversară, elaborată concomitent cu o mulțime de materiale promoționale (postere, pliante, breloc jubiliar etc.), expoziții de cărți, documente de arhivă, fotografii. Un aport deosebit la organizarea acestui eveniment a constituit colaborarea cu Arhiva Națională a Republicii Moldova, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a AȘM, Centrul de Cultură Germană Hoffnung.

Conferința, moderată de directorul general al BM „B.P. Hasdeu”, Lidia Kulikovski, și cercetătorul Iurie Colesnic, a avut drept invitați speciali pe primarul general Dorin Chirtoacă, Tamara Nesterov (dr. în studiul artelor, AȘM) și reprezentantul Ambasadei Germane la Chișinău Linus Heraid.

Totodată, în cadrul acestei conferințe, a fost invocată propunerea de a reveni la numele vechi al străzii unde a locuit fostul primar – propunere tacit acceptată de fostul primar general Dorin Chirtoacă. Regretabil, dar chiar și după 10 ani, această propunere așa și nu a fost implementată.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, în parteneriat cu Asociația Națională a Tinerilor Istorici din Moldova și Primăria Municipiului Chișinău, a participat, în anul 2014, la conferința internațională cu genericul „Patrimoniul cultural al Chișinăului vs.

Dezvoltarea urbanistică”, desfășurată în cadrul Muzeului orașului Chișinău, cu organizarea unei expoziției de cărți, timbre și cărți poștale, precum și alte materiale cu genericul „Carol Schmidt și Chișinăul timpurilor sale” [1].

Tot în același an, cu ocazia marcării aniversării de 200 de ani de la stabilirea nemților în Basarabia, biblioteca a participat la conferința științifică „Urme germane în Republica Moldova – tradiție și modernizare. 1814-2014”, care s-a desfășurat la Academia de Științe a Moldovei.

O altă conferință cu genericul „Carol Schmidt: un primar al culturii, un primar european” [3] dedicată aniversării a 170 de ani de la nașterea primarului Carol Schmidt, a fost organizată în anul 2016. Conferința, moderată de directorul general al BM dr. Mariana Harjevschi și de cercetătorul Iurie Colesnic, a început cu depunerea de flori la bustul lui Carol Schmidt, la care au participat ambasadorul Republicii Federale Germane – Ulrike Knotz, și Ambasadorul Republicii Polone – Artur Michalski, fiind urmată de lansarea în premieră a videoclipului „Un primar al Chișinăului readus în actualitate: moștenirea lui Carol Schmidt”, elaborat de colaboratorii secției „Memoria Chișinăului”. La conferință au fost invitați și au prezentat comunicări istorice și cercetători, pentru care personalitatea lui Carol Schmidt a constituit o temă de cercetări și studii: dr. în istorie Gheorghe Postică, vice-ministru al

Culturii din Republica Moldova, dr. în istorie Sergiu Musteață, dr. în istorie Lucia Sava, dr. în istorie Dinu Poștarencu, colab. șt. Ana Grițco, colab. șt. Olga Garusov, membrii Comunității germanilor „Einigkeit” din municipiul Chișinău [4].

O surpriză plăcută a acestei conferințe a fost prezența în sală a Tatiane Ianușevskaia, fiica finei de botez a Tatiane Schmidt – fiica lui Carol Schmidt.

Participanții la ambele conferințe s-au delectat cu momente muzicale susținute de voluntarii Centrului de Cultură Germană Hoffnung, laureați ai concursurilor naționale și internaționale, și de elevii Liceului Republican de Muzică „S. Rahmaninov”.

În cadrul conferinței, s-a propus crearea Muzeului lui Carol Schmidt și iarăși a fost pusă în discuție problema reîntoarcerii numelui lui Carol Schmidt străzii pe care a locuit fostul primar al Chișinăului.

Carol Schmidt a fost o personalitate foarte cunoscută în perioada țaristă și interbelică, însă după includerea Basarabiei în componența URSS, numele fostului primar, practic, a fost dat uitării, fiindcă Carol Schmidt nu era agreat de cenzura sovietică. În anul 1944, strada Carol Schmidt a fost redenumită.

Participanții la aceste conferințe științifice au elucidat diferite aspecte ale vieții și activității lui Carol Schmidt. Printre problemele puse în discuție au fost: dimensiunea culturală a capitalei în epoca lui Carol-Schmidt, tandemul dintre Carol Schmidt și Alexandru Bernardazzi, reformele lui Carol Schmidt, viața și

activitatea tatălui lui Carol Schmidt, învățământul din Chișinău în perioada când Carol Schmidt a condus orașul și reflectarea activității fostului primar în manualele școlare etc.

După 1993, interesul pentru viața și activitatea lui Carol Schmidt a început iarăși să crească. Drept urmare, au apărut articole, studii, monografii care au elucidat aspecte din habitatul urban de la sfârșitul sec. XIX – începutul sec. XX și momente din viața „celui mai vestit primar”. Volumul *Carol Schmidt – un primar cu urme în legendă* include 110 surse: cărți, articole în limbile română și rusă, dintre care 99 sunt prezentate cu texte integrale și câteva înregistrări video.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” deține blogul „Chișinău, orașul meu” (<https://chisinaucapitala.wordpress.com/>) pentru care au fost scrise mai mult de 16 articole despre Carol Schmidt.

Carol Schmidt a lăsat o filă aparte în istoria urbei, devenind o legendă adevărată. El își propusese să facă din Chișinău unul dintre cele mai frumoase orașe, lucru care, în mare parte, i-a reușit.

Nicolae Iorga spunea că cea mai bună dovadă a meritelor este cea a faptelor. Scos din anonim, Carol Schmidt se poate mândri cu faptul că opera lui există și astăzi...

Referințe bibliografice:

1. Carol Schmidt – 168 de ani de la naștere [online] [cit. 18.05.2022]. Disponibil: <https://chisinaucapitala.wordpress.com/2014/06/25/carol-schmidt-168-de-ani-de-la-nastere/>
2. Carol Schmidt – „cel mai vestit primar al Chișinăului” [online] [cit. 18.05.2022]. Disponibil: <https://chisinaucapitala.wordpress.com/2017/06/25/carol-schmidt-cel-mai-vestit-primar-al-chisinaului/>
3. Comemorare de suflet la Biblioteca Municipală: Conferința omagială Carol Schmidt: un primar al culturii, un primar european [online] [cit. 18.05.2022]. Disponibil: <https://chisinaucapitala.wordpress.com/2016/07/05/comemorare-de-suflet-la-biblioteca-municipala-conferinta-omagiala-carol-schmidt-un-primar-al-culturii-un-primar-european/>
4. Conferința aniversară dedicată primarului Carol Schmidt [online] [cit. 18.05.2022]. Disponibil: <https://chisinaucapitala.wordpress.com/2016/06/24/conferinta-aniversara-carol-schmidt-un-primar-al-culturii-un-primar-european-170-de-ani-de-la-nastere/>
5. CUZMINSCHI, Pavel. Amintirile unui moșneag basarabean. In: *Viața Basarabiei*. 1934, nr. 9, pp. 9-12.